

УДК 379.85:791.6:793

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ГАСТРОНОМІЧНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

А. І. Лазаренко

AsyaLazarenko2015@gmail.com

*кафедра географії та геоекології Центральноукраїнського державного педагогічного
університету імені Володимира Винниченка, м. Кропивницький*

В статті розглянутий гастрономічний туризм як один з найбільш актуальних напрямків. Зазначена його класифікація, закономірності поширення основних видів в світі та Україні. Розглянута перспектива розвитку даного виду туризму в Кіровоградській області.

Гастрономічний туризм є важливою складовою будь-якої туристичної подорожі, а іноді навіть виступає основною метою туризму. Адже майже в усіх туроператорів в описах туристичних маршрутів є пропозиції ознайомлення з традиційною місцевою кухнею, відвідання кулінарних фестивалів та ярмарок, які пов'язані з їжею та національною культурою виробництва продуктів харчування. Це один із найбільш прогресивних та перспективних напрямків туристичної діяльності як у світі, так і в Україні. На основі вивчення світового досвіту можна виділити цілу низку напрямків гастрономічного туризму за особливостями організації та спеціалізацією (Рис.1). Популярністю з погляду розвитку гастрономічного туризму користуються переважно європейські країни – Франція, Італія, Іспанія, Австрія та інші, а також екзотичні гастрономічні традиції Японії, Китаю, Індії, Мексики та країн арабського світу. Україна, як новий туристичний напрям, все частіше з'являється на туристичних картах мандрівників. Відомість додають і різні рейтинги від міжнародних туристичних путівників, які рекомендують мандрівникам звернути свої погляди на Україну. Національна кухня – це ключовий момент залучення туристів з закордону до країни. Адже саме кулінарія зберігає в собі національні особливості, а також відображає традиції народу. Поява нових туристичних продуктів свідчить про те, що вдалося освоїти новий сегмент ринку, нові території, вдалося віднайти та залучити фінансові ресурси. До переваг гастрономічного туризму можна віднести наступне: це складова всіх туристичних турів; дає змогу популяризувати місцеві продовольчі товари, ресторани, тощо; не залежить від сезону, адже завжди можна вибрати підходящий тур; виводить на високий рівень кулінарні особливості того чи іншого регіону; розвивати гастрономічний туризм можуть абсолютно всі регіони в країні.

Гастрономічний туризм

Рис.1. Класифікація гастрономічного туризму

Протягом останні роки вдалося започаткувати велику кількість гастрономічних фестивалів:

- «Борщівська вишиванка» (Борщів, Тернопільська область);
- «Гуцульська бринза» (м. Рахів, Закарпатська обл.);
- Lviv Coffee Festival "На каву до Львова" (м.Львів);
- "Варишське пиво" (Закарпатська область, Мукачеве);
- "Всеукраїнський фестиваль домашньої консервації" (м.Запоріжжя);
- "Його величність Ніжинський огірок" (Чернігівська область, Ніжин);
- фестиваль дерунів (м. Коростень, Житомирська обл.);
- «Свято сиру і вина у Львові» (м.Львів);
- «Закарпатське Божоле» (Ужгород);
- «Галицька дефіляда» (м. Тернопіль);
- «Конкурс різників свиней – гентешів» (с. Геча, Закарпатська обл.);
- «Сонячний напій» (м. Ужгород, Закарпатська обл.);
- «Фестиваль ріплянки» (с. Колочава, Закарпатська обл.);
- свято Полтавської галушки (м. Полтава);
- свято сала (м. Полтава);
- фестиваль полуниці (м. Ізюм, Харківська обл.);
- «Український кавун – солодке диво» (м. Гола Пристань, Херсонська обл.);
- «Біле вино» (м. Берегово, Закарпатська обл.), тощо [2].

Серед сучасних особливостей розвитку гастрономічного туризму можливо використати запровадження географічного ребрендингу, коли певні бренди та продукти закріплюються за конкретними територіями, де їх виготовляють. ЄС також задіює всі шляхи для використання географічних назв, які є власністю членів Євросоюзу, третіми країнами. Так, відповідно до Угоди про асоціацію з ЄС,

Україна з 2026 року має відмовитися від використання географічних зазначень «Шампань», «Коньяк», «Мадера», з 2023 року – від «Фети» та «Пармезану» [ ]. В Україні сир «Гуцульська овеча бриндзя» став першим українським товаром, який отримав свідоцтво про реєстрацію географічної назви. Даний продукт – це бринза, що виготовляється на літніх високогірних полонинах з гірського овечого молока відповідно до традицій, що беруть свій початок в карпатському регіону ще з 15 ст. Виробництво охоплює територію Закарпаття, Івано-Франківської та частини Чернівецької областей. Реєстрація географічних зазначень в Україні означатиме, що вони автоматично охоронятимуться і в Європі. Досвід Європи показує, що такий захист у результаті призводив до зростання продажів таких товарів. Очікується, що в Україні це також спрацює. Крім «Гуцульської овечої бриндзи», свідоцтво про географічне зазначення мають отримати деякі вина («Шабський», «Ялпуг», «Закарпаття», «Білгород-Дністровський»), херсонський кавун, мелітопольська черешня та карпатський мед.

Існують спроби започаткувати гастрономічний туризм та окремі його напрямки в Кіровоградській області, особливо в сучасних умовах впровадження карантинних заходів, активного розвитку та популяризації внутрішнього туризму. Особливу увагу привернули туристів в цьому році створення двох туристичних об'єктів, які спеціалізуються саме на гастрономічному туризмі.

В 2019 р. у с. Оситняжка Кіровоградської області було засновано равликову ферму. На сьогоднішній день тут нараховується близько 520 щитів, які слугують будиночками для равликів. Ферма експортує свою продукцію навіть до низки європейських країн, де м'ясо равликів користується великим попитом [3].

Ще одним цікавим об'єктом для гастрономічного туризму Кіровоградщиною є господарство «Лісова коза», яке спеціалізується на виготовленні молочної продукції. Господарство можна відвідати в с. Підлісному (Олександрівський район). На підприємстві облаштовано спеціальну сироварню, яка розташована поряд з виставково-торгівельною залом, де туристи можуть ознайомитися з всією продукцією та відповідно продегустувати та придбати те, що прийшлося до смаку. Окремо наявні будівлі, в яких мешкають кози альпійської породи. Для туристів передбачена спеціальна туристична зона. Територією ферми проводяться екскурсії [1].

В 2020 р. в м. Кропивницькому вперше було проведено медовий ярмарок «KROPhoney fest». На фестиваль зібралися бджолярі з усієї області, які пропонували відвідувачам різноманітну продукцію бджільництва: акацієвий, лісовий мед, мед з липи, гречки, різнотрав'я, прополіс, напої з меду, медове пюре та навіть ліки бджолиного виробництва. Окрім того, у рамках фестивалю працював ярмарок, на якому усі охочі мали можливість ознайомитись з пропозиціями апітуризму особисто від господарів агросадиб, придбати різноманітні сувеніри, вироби від майстрів декоративно-ужиткового мистецтва, овочі, фрукти, тощо.

Значною популярністю користується «Покровський ярмарок», що проводиться щосені в рамках Міжнародної сільськогосподарської виставки «AGRO- EXPO».

Список використаних джерел: 1. Лісова коза [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.lisovakoza.com.ua/>; 2. Найкращі гастрономічні фестивалі України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://ukr-prokat.com/blog/najkrashhi_gastronomichni_festivali_ukrajini.html; 3. В селі Оситняжка Кропивницького району працює єдина в області равликів ферма [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://suspilne.media/37869-v-seli-ositnazka-kropivnickogo-rajonu-prasue-dina-v-oblasti-ravlikova-ferma/>

УДК 338.48(477.47)

ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТА ІНФРАСТРУКТУРА НАПРЯМКУ ОДЕСА-РЕНІ

М. Г. Ліганенко

margie88svet@gmail.com

кафедра туристичного бізнесу та рекреації Одеської національної академії харчових технологій, м. Одеса

Н. С. Мільчева

milcheva_nadejda99@ukr.net

кафедра туристичного бізнесу та рекреації Одеської національної академії харчових технологій, м. Одеса

Туризм є однією з найважливіших сфер сучасної економіки України, який позитивно впливає на розвиток інших секторів економіки, включаючи готельне господарство, транспорт і комунікації, будівництво, роздрібну торгівлю, виробництво і торгівлю сувенірами. Крім того, цей вид діяльності спрямований на задоволення потреб людей в ознайомленні з історією, культурою, звичаями, духовними і релігійними цінностями різних країн та їх народів. [1]

Відповідно до Закону України «Про туризм» держава проголошує туризм одним з пріоритетних напрямів розвитку економіки та культури і створює умови для туристичної діяльності. Роль органів влади в цьому механізмі полягає у створенні сприятливих умов для діяльності в туристично-рекреаційній сфері. [2]

Туристичний потенціал регіону – це сукупність природних, історико-культурних об'єктів і явищ, а також соціально-економічних і технологічних факторів для організації туристської діяльності на певній території. Основним моментом в дослідженні складу туристичного потенціалу регіону є розгляд його як окремої системи. [3]

Питанням розвитку туризму на сучасному етапі розвитку суспільства приділяється все більше і більше уваги, тому що це один з видів діяльності для багатьох країн та регіонів, який є стратегічним, знаходиться в пріоритетній